

BOLETÍN EPIDEMIOLÓXICO DE GALICIA

VOL. VII / 1993 / NUM. 5
SEMANAS 17-20 / 1993
(25 abril / 22 maio 1993)

PROGRAMA GALEGO DE PROMOCIÓN DA VIDA SEN TABACO (e II)

Documentos Técnicos de Saúde Pública. Serie A. N.º 3. Dirección Xeral de Saúde Pública

C. ESTRATEXIA PARA GALICIA

Un informe do U.S. Department of Health and Human Services de 1991 sobre estratexias a adoptar para controla-lo uso do tabaco nos EE.UU., país da máxima experiencia e resultados neste tema, **conclúe que a combinación estratéxica de diversas intervencións demostradas eficaces e eficientes**, como o consello médico sistemático, o desenvolvemento e cumplimentación de lexislacións restrictivas do uso do tabaco e de defensa dos non fumadores, a potenciación da accesibilidade a programas formais para deixar de fumar, a utilización dos medios de comunicación de masas e medios propios (folletos informativos e guías para o abandono), a aplicación de programas preventivos eficaces na escola e o control do consumo de tabaco nos lugares de traballo, é a garantía da efectividade no control e prevención do tabaquismo nas comunidades.

A proposta para Galicia, cara á meta de conseguir reducir a curto prazo e a longo prazo deixar nunha cifra anecdótica o número de fumadores da nosa comunidade, tendo como principal estratexia a protección dos non fumadores, pódese definir como segue:

1. INTERVENCIÓN NA POBOACIÓN XERAL NON FUMADORA

- Potencia-la educación para a saúde na escola, especialmente na prevención do tabaquismo e do alcoholismo.
- Xeneraliza-lo consello médico individual positivo e sistemático na atención primaria de saúde e a preocupación sobre o tabaquismo.
- Actualiza-la normativa autonómica de defensa dos non fumadores e facer un seguimento do seu cumprimento.
- Informar á poboación xeral sobre os riscos para a saúde provocados polo tabaquismo, aproveitando especialmente a celebración anual do Día Mundial sen Tabaco.

2. INTERVENCIÓN NA POBOACIÓN XERAL FUMADORA

- Xeneraliza-lo consello médico individual sistemático na atención primaria de saúde.
- Asegura-la accesibilidade da «guía de autoaxuda para deixar de fumar» a tódolos fumadores que intenten deixa-lo hábito.
- Aumenta-la disponibilidade de determinados colectivos a programas específicos para deixar de fumar.
- Informar sobre os riscos para a saúde do tabaquismo, aproveitando a celebración mundial do Día Mundial sen Tabaco.
- Actualiza-la normativa autonómica de defensa dos non fumadores e facer seguimento do seu cumprimento.

3. INTERVENCIÓN EN COLECTIVOS ESPECÍFICOS

- Facilitarles formación e información relativa ó tabaquismo e a súa prevención ós profesionais sanitarios, estudiantes de medicina e educadores.
- Asegurárlle-la disponibilidade do manual «Axudando ós meus pacientes a deixar de fumar» ós profesionais da saúde.
- Facilitarles información relativa ó tabaco ós xornalistas, parlamentarios, etc.
- Asegurárlle-la disponibilidade da «Guía de autoaxuda para deixar de fumar» a estes colectivos.
- Aumenta-la accesibilidade dos profesionais sanitarios, da educación e dos medios de comunicación, ós programas específicos para deixar de fumar.

4. INTERVENCIÓNES INTERSECTORIAIS

Trátase da coordinación e unidade de acción con outros servicios dependentes das distintas administracións.

- Coa Consellería de Educación e Ordenación Universitaria para garantí-lo desenvolvemento de programas de prevención de drogodependencias, no marco da educación para a saúde como dimensión transversal dos currículos do ensino obligatorio.
- Coa Consellería de Cultura e Xuventude e a Secretaría Xeral para o Deporte, para garantí-la non promoción nin subvención de actos deportivos ou culturais nos que se fomente directa ou indirectamente o consumo de tabaco.
- Con tódalas Institucións Públicas e Administracións para garantí-lo cumprimento da normativa vixente nos

seus ámbitos, de xeito que os espacios pechados e corridos se manteñan libres de fume de tabaco.

- Coa Consellería de Industria e Comercio para garantí-lo control de tódalas actividades relacionadas co tabaco en Galicia e os seus posibles efectos nocivos sobre o medio ambiente e a saúde.

En xeral, conseguir que o maior número de institucións e colectivos da comunidade se impliquen no apoio activo ó Programa Galego de Promoción da vida sen Tabaco, dende o Parlamento e o Goberno galegos, ás asociacións profesionais e organizacións non gubernamentais que promocionan a saúde, como a «Asociación Española contra el Cáncer», apoio co que conta este Programa desde o comezo da súa planificación.

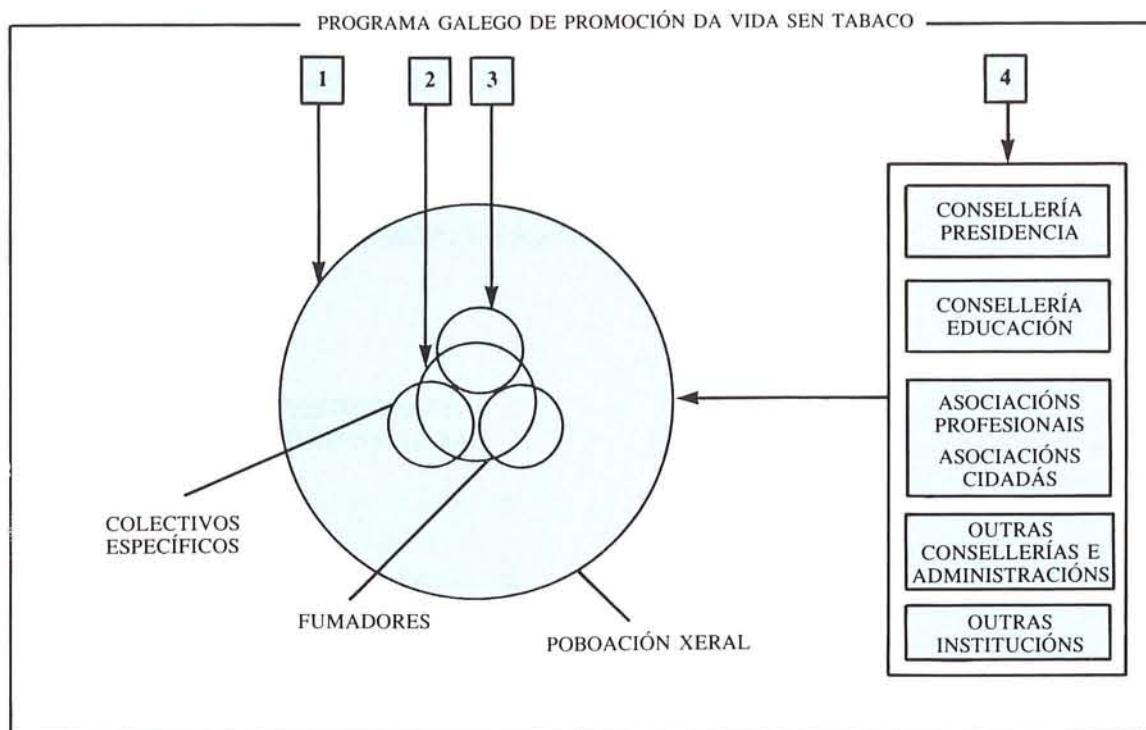

Figura 1: Estratexia de intervención

D. DESCRICIÓN XERAL DO PROGRAMA

Trátase agora de integra-los distintos elementos da nosa ampla estratexia nun plan de acción global de preventión e control do tabaquismo, facendo que funcionen, de xeito simultáneo e continuado no tempo, a preventión das drogodependencias no contexto da educación para a saúde na escola, a información permanente á poboación xeral sobre a problemática do tabaquismo e o xeito de abandonalo, aproveitando especialmente cada ano a celebración dos días mundiais sen tabaco, a xeneralización do consello e apoio médico sistemático nos servicios da Rede de atención primaria, a defensa do dereito dos non fumadores, nenos, embarazadas, compañeiros de traballo, etc... a respiraren aire libre de fume de tabaco, mediante a promulgación de normativa autonómica que permita o seu control e a aplicación de medidas sancionadoras no caso de ausencia do seu cumprimento, e a creación de unidades de deshabituación onde os fumadores poidan someterse a programas de abandono do tabaco.

No marco das recomendacións do Plan de Saúde de Galicia (obxectivos 35 ó 41), preténdese poñer en funcio-

namento un programa diferenciado e integral para o período de 1993-1997 que aborde o problema sanitario e social que representa o impacto do tabaquismo na saúde. A súa elaboración, presentación pública e comezo da súa andadura son a esencia da celebración en Galicia do Día Mundial sen Tabaco de 1993, orientado especificamente pola O.M.S. cara á mobilización dos profesionais do sistema sanitario.

A poboación diana do programa é toda a poboación de Galicia, como queda indicado na figura 1, aínda que se establezan estratexias parciais estreitamente ligadas a determinados colectivos, con individuos fumadores e non fumadores.

A participación activa no programa dos particulares, entidades ou institucións, canalizarse a través da Rede de Centros Promotores da vida sen tabaco, lugares onde se pode garantí-la contextualización e adaptación das actividades soportadas polo programa e que, coherentemente, adquieren unha importancia estratéxica.

Os requisitos e condicións para ser **Centro Promotor da vida sen tabaco** son os seguintes:

- Existencia dun problema en relación co tabaquismo.
- Grupo de intervención e coordinador do mesmo.
- Coñecemento e apoio da Dirección do Centro.
- Solicita-la pertenza á Rede de Centros Promotores á Unidade de Coordinación Periférica correspondente.
- Aplicación dunha enquisa que permita cuantificá-lo problema e establecer obxectivos.
- Fomenta-lo cumplimento da normativa de protección dos dereitos dos non fumadores.
- Facilita-la execución das actividades do programa no centro.
- Elaborar un informe anual de xestión e previsións.
- Aplicación da enquisa epidemiolóxica que permita a avaliación do programa no centro, cada dous anos de pertenza á Rede de Centros Promotores.

As **Unidades de Coordinación Periférica** (situadas nas Delegacións Provinciais da Consellería de Sanidade) dan de alta ós centros que así o soliciten e reúnan os devanditos criterios, e facilitan o apoio técnico e informativo necesario, o material de apoio, autoaxuda e sinalización que se precise, e calquera outra das prestacións do pro-

grama, como coordinación da formación de persoal, coordinación do acceso dos fumadores ás Unidades de Deshabituación, etc. Toda persoa ou entidade poderá obter información sobre o programa contactando con estas unidades de carácter provincial. En cada unha delas establecerase un Fondo Documental.

Nas **Unidades de Deshabituación**, integradas na Rede galega de centros de saúde mental ou de drogodependencias, procederase á aplicación do «programa para deixar de fumar» da Universidade de Santiago. Trátase de poder ofrecerelles ós fumadores de todo Centro Promotor a posibilidade de se someteren a un programa específico de deshabituación tabáquica. O acceso a estas Unidades será coordinado polas Unidades de Coordinación Periférica.

Na **Unidade de Coordinación Central** levarase a cabo a coordinación da xestión do programa e o seguimiento e avaliación global dos obxectivos acadados e actividades realizadas, xestionando ou facilitando as actividades das comisións. O programa puido ser elaborado, redactado e posto en funcionamento gracias á colaboración dos profesionais que componen a Comisión Asesora e de Seguimento e ó firme impulso e apoio da Dirección Xeral da Saúde Pública do Servicio Galego de Saúde.

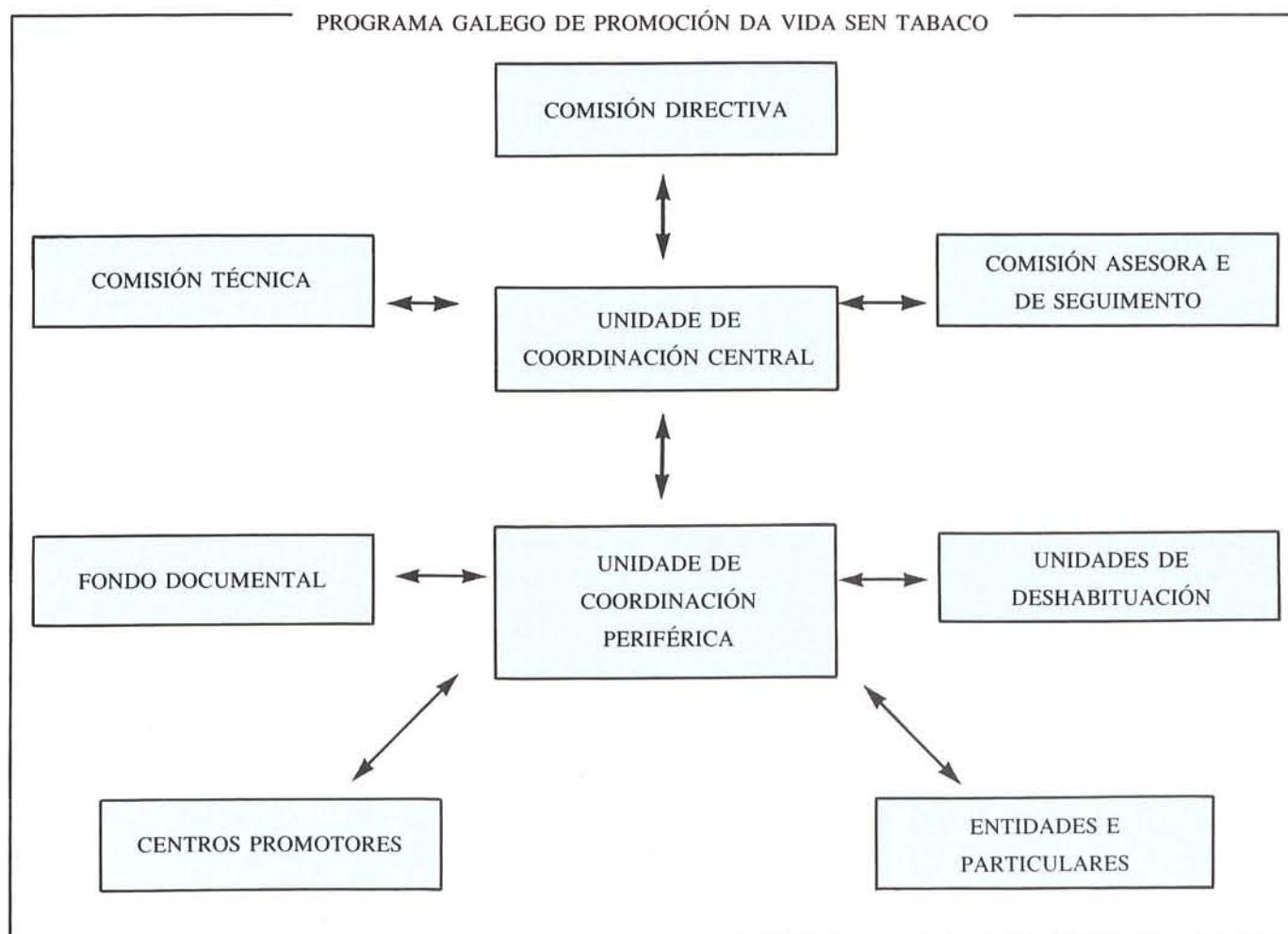

Figura 2: Principais elementos organizativos do programa